

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Generalis Totivs Sacri Ordinis Clericorvm Canonicoꝝ Historia Tripartita

Pennotto, Gabriele

Coloniae, Anno M.DC.XXXXV.

XLIX. Rationes, quibus institutio Eremitici Ordinis ex B. Augustino deduci videtur, examinantur, & soluuntur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38634

loco saepe citato ex 4. par. 1. art. 24. cap. 14. quem ad hoc propositum allegavit Nauarrus Comment. 4. de Regularibus num. 9. ubi sententiam illam Abbatibus Iochimi à D. Antonino relata, ac refutatam, eadem ratione, ac totidem fere verbis rejicit. Fasciculus temporum in Innocentio III. Bernardus Vargas, & Episcopus Senogalensis, quos refert Marquez cap. 1. & 13. & alibi, & nouissime Cardinalis Bellarmius in Chronica sub anno 1241. & Azorius tom. 1. lib. 2. cap. 23. quaest. 5. vt omittamus Volaterranum lib. 21. Antropologiz, quem Marquez vti Canonem Regularem rejicit, in qua re indicat se nunquam illum autorem legisse, nam si legisset, vidisset vtique illum vxoorem habuisse, ad quam etiam librum de Oeconomia scripsit, qui in fine voluminis habetur.

CAPVT QVADRAGESIMVM NONVM.

Afferuntur, & solvuntur rationes, quibus Ordinem Eremitarum à B. Augustino institutum quidam ostendere nituntur.

Circa rationes, quibus Patres Eremitæ suam institutionem ex B. Augustino deducere nituntur illud primo aduertimus, omnia argumenta, quæ contra sententiam capitibus proxime præcedentibus explicatam, & firmatam afferri possunt, duplici ex capite deduci, aut enim fundantur in autoritatibus ex libris apocryphis, aut ex libris probatis quidem, sed falso acceptis aut fundantur in autoritatibus, & testimonijs D. Augustini, vel aliorum fide dignorum autorum, quæ in specie illorum opinionum aliquo modo fauere videntur. De primi generis satis dictum est supra cap. 27. vique ad 37. inclusiue, ad quæ remitto, & nihil supra. Nunc de secundi generis solum dicemus rationibus, quas vt quo breuius fieri possit, perscringamus, ad tria prædicamenta reducemus. In prima serie recensebimus rationes, seu testimonia, quibus directè probatur, B. Augustinum Eremitas verè instituisse, ac illos præsertim, qui modò Eremitæ Ordinis S. Augustini nuncupantur. In secunda referemus argumenta ad idem probandum ex viris sanctissimis eiusdè Ord. Eremitici, qui ab antiquissimo tempore ipso Augustino adhuc supersite floruerunt. In tertia afferemus argumenta ex antiquis monasterijs Ordinij Eremitarum longè ante Lateranensis Concilij tempora existentibus petita, quibus solutis huius primi libri finis erit.

Primo argumentum. Ante Augustinum erant in Africa monasteria, nec monachos post illum exierunt civitates, & oppida inonarijs repleri. Ergo B. Augustinus fuit verus institutor monachorum in Africa. Si enim ille non fuit quis alius exiit? Quod verò ante Aug. in Africa non essent monachi, & post illum statim esse coeperint, illa eiusdem August. verba indicant in Retractat. cap. 21. vbi reddens causam, quæ illum mouit ad scribendum librum de Opere Monachorum, inquit: *Vt de Opere monachorum scriberem, illa me necessitas compulsi, quod cum apud Carthaginem monasteria esse cessassent, &c.* Excerptè in Africa fuisse monasteria, & monachi ante illius tempus, id B. Aug. minime latuisset. At B. August. tunc, se vique ad initium suæ conuersionis, se admen quidem monachorum audiuisset. lib. 8. Conf. cap. 6.

Respondeo, istud argumentum, quod magis affimat Marquez cap. 5. §. 5. multipliciter debere. Primo, quia non sufficienter probat, non fuisse monasteria in Africa ante D. August. ex eo quod non erant Carthagine, tum quia ex vno loco particulari non licet inferre ad omnia loca per Africam constituta, tum quia monachi, & eremiti illius temporum, solitudines, & loca ab hominum conspectu, & conuersatione remotissima incolerant, necdum enim facti erant ex Eremitis Vrbium. Secundo, quia si validum esset argumentum, in Africa non erant monachi, & monasteria, quæ Augustinus fatetur, se ante suam conuersionem nomen quidem monachorum audiuisset, spernendum esset, quod non fuissent Romæ, aut Mediolani, vbi ante conuersionem per aliquod tempus degerat, quod tamen falsum esse constat ex eodem textu Augustini ibi loci dicitur: *Et in monasterium Mediolani extra vias nonis sub anulo suo nutritore, & non noueramus.* Tertio, etiam probabile, ac mihi certum est, ante Augustinum, fuisse in aliquibus partibus Africae Eremitas, siue monachos saltem in locis solitarijs, & ab hominum conuersatione remotissimis. Et quidem quod in Aegypto, quæ inter partes Africae, vel secundum totam, vel saltem secundum eius partem à Ptolemaeo, & alijs probatis autoribus numeratur, fuerint ante Augustinum, & circa illius tempora multum Eremitæ, & multa monachorum cenobia, est posita extra omnem dubitationem. Sed quod iisdem fuerint etiam in sinibus Numidiz, & Regij Tunetati, ratio suadet, quia ante Augustinum erant in Hispanijs, Gallijs, in Insulis Mediterreneis, in partibus Aegypti, & Nitrix infiniti monachi, & eremite, & monasteria viris religiosissimis, quæ ob causam dixit Augustinus contra Petilianum Donatistam, simulantem ignorare, & quodnam genus hominum, & vitæ institutum esset illud monachorum, institutum monachorum toto orbe notissimum fuisse. Cum autem inter Ecclesias Gallicanas, Hispanas, & Africanas affinis

essent comperta, quis excusat, totas Ecclesias Africanam eiusmodi instituto, quod perfectissimum vitæ genus crederetur, carere voluisse? Quarto, quæ certum est, tempore Beati Augustini fuisse in Africa, & Insulis adiacentibus Eremitas, siue monachos ab Augustino inuicem institutos. Constat hoc, primò ex libro ciuilem Beati Augustini de Opere monachorum, vbi de Monachis Carthagine institutis tractans, primùm de illis tanquàm de alienis loquitur: *Primum, inquit, videndum est, quid dicant illi professionis homines, qui operari volunt.* Nota particulam illius professionis. Deinde illos grauius obiurgat, quod dicerent monachis operandum manibus non esse, quæ opinio ex hæresis Euehariani videtur descendisse ex libro eiusdem D. Augustini de Hæresibus ad Quodvultedum hæresi quinquagesima septima. Postremo illos reprehendit, quod comati nocerent, quæ arguunt, illos à D. Augustino institutos, non fuisse, & certum est illos Monachos eremitos, & otiosos ante Augustini tempora fuisse in insula Cypro, quos acriter rearguebat Epiphanius Cyprius, vt patet ex illius gestis, ex qua insula videtur Carthaginem profecti. Secundo constat ex eodem Augustino in epist. 8. ad Eudoxium Abbatem insulæ Caprariæ, illa enim epistola ab Augustino adhuc presbytero, & nonum Episcopo scripta fuerat; nam quidquid sit de D. Augustino, postquam assumptus fuit ad Episcopatum, in hoc omnes consentiunt, illum ante Episcopatum, postquam factus esset presbyter, vicum monasterij exstruxisse. Ergo monasterium illud in insula Capraria non fuit à D. Augustino institutum. Tertio constat ex Saluiano Maffienensi lib. 2. de Providentia, vbi dicit, multos ex Monachis, qui in persecutione Vandalica perierunt, ex partibus Aegypti ad illas partes Africae transiisse. Quarto constat ex Leporio Episcopo Viceps, quem B. Augustinus ex hæresi Pelagiana ad sanam doctrinam reuocauit, enim monachus Gallus, aut Brito exiit ex familia Pelagij in Africam transiectus, vbi & diu mansit, & tandem Episcopus esse electus ex Gennadio, & Cassiano, necnon etiam Baronio, qui ambos refert tom. 5. sub anno 410. num. 12. Si autem in Africa monachi alieni instituti, quam Augustiniani Episcopi fuerunt, cur non etiam monasteria alieni instituti esse potuerunt? Quam enim facultatem habuit Augustinus in sua diuocata monasteria instituti, eandem profusus alij habuerunt in suis diocesis, & parochijs in suis parochijs, & alij viri Religiosi saltem de licentia suorum Episcoporum.

II. Secundum argumentum, Constat ipsius B. Augustini testimonio, & confessione, illum fuisse primam autorem vitæ monasticæ in Africa: nam Petiliano sibi hoc obiecenti lib. 3. contra literas Petibani cap. 40. non negauit. Ergo annuit. Respondeo. Petilianus nomen monachorum genericè sumebat pro quocunque instituto vitæ regularis, non specificè pro instituto monachorū,

essent commercia, quis crederet, totas ecclesias Africae eiusmodi instituit, quod perfectissimum vitæ genus credebatur, carere voluisse? Quarto, quia certum est, tempore Beati Augustini fuisse in Africa, & Insulis adiacentibus Eremitas, siue monachos ab Augustino in unum institutos. Constat hoc, primò ex libro eiusdem Beati Augustini de Opere monachorum, ubi de Monachis Carthagine institutis tractans, primum de illis tanquàm de alienis loquitur: Primum, inquit, videntur esse, quod dicuntur esse profectissimi homines, qui operari volunt. Nota particulam illius professionis. Deinde illos grauius obiurgat, quòd dicebant monachis operandum manibus non esse, quæ opinio ex hæresi Eucharum videtur descendisse ex libro eiusdem D. Augustini de Heresibus ad Quodvultedum hæresi quinqueagesima septima. Postremo illos reprehendit, quòd comatini eederent, quæ arguunt, illos à D. Augustino institutos non fuisse, & certò ceteros Monachos eremiticos, & otiosos ante Augustini tempora fuisse in insula Cypri, quos acriter redarguebat Epiphanius Cyprius, vt patet ex illius gestis, ex qua insula videntur Carthaginem profecti. Secundo constat ex eodem Augustino in epist. 8. ad Eudoxium Abbatem insula Capraria, illa enim epistola ab Augustino adhuc presbytero, & non iam Episcopo scripta fuerat; nam quidquid sit de D. Augustino, postquam assumptus fuit ad Episcopatum, in hoc omnes consentiunt, illum ante Episcopatum, postquam factus est presbyter, viciniam monasterii exiituisse. Ergo monasterium illud in insula Capraria non fuit à Diuo Augustino institutum. Tertio constat ex Saluiano Massiliensi lib. 2. de Providentia, ubi dicit, multos ex Monachis, qui in persecutione Vandalica perierunt, ex partibus Ægypti ad illas partes Africae transisse. Quarto constat ex Leporio Episcopo Vitecaui, quem B. Augustinus ex heresi Pelagiana ad sanam doctrinam reuocauit; enim monachos Gallus, aut Brito exiitit ex familia Pelagij in Africam transiisse, ubi et diu mansit, & tandem Episcopus electus ex Gennadio, & Cassiano, necnon etiam Baronio, qui ambos refert tom. 1. sub anno 410. num. 12. Si autem in Africa monachia huiusmodi instituta, quàm Augustiniani Episcopi fuerunt, cur non etiam monasteria alieni instituti esse potuerunt? Quam enim facultatem habuit Augustinus in sua diocesi monasteria instituendi, eandem profus alij habuerunt in suis diocesis, & parochi in suis parochijs, & alij viri Religiosi saltem de licentia suorum Episcoporum.

III. Secundum argumentum, Constat ipsius B. Augustini testimonio, & confessione, illum fuisse primum autorem vitæ monasticæ in Africa: nam Petiliano sibi hoc obijcenti lib. 3. contra literas Petilianæ cap. 40. non negauit. Ergo annuit.

Respondet. Petilianus nomen monachorum generice sumebat pro quocunque instituto vitæ regularis, non specificè pro instituto monachorù,

vt institutum ab Instituto Clericorum Canonico distincto; idcirco etiam B. Augustinus id Petiliano, quod obicerat, concessisset, non inde sequeretur, Augustinum alicuius instituti Monastici, vel Eremitici autorem existitisse fuisse debet enim, quòd fuisse autor instituti Clericorù Canonico nam & Cardinalis Bellarminus, qui hoc Augustini testimonio vtitur ad probandum illum monachum fuisse, lib. 1. de Monachis cap. 7. ad finem: tamen in lib. de Scriptoribus Ecclesiasticis negat, illum fuisse monachum eò modo, quo nunc monachi nomen usurpamus, & ait eatenus monachum fuisse, quòd à suis clericis in Ciuitate, & in domo Episcopali monachorum institutum tenuerit. Potuit quoque D. Augustinus dici autor vitæ monasticæ in Africa, non institutor, sed imitator, & exemplo, quod nimirum videntes Episcopi Ecclesiæ Africanæ, & alij presbyteri B. Augustinum factum presbyterum, & Episcopum monasteria erexisse, illius sanctum propositum emulati ipsi etiam in suis Ciuitatibus, & Parochijs monasteria certatim erigere voluerunt, secundum instituta, quæ sibi magis vtilia, & laudabilia visa fuissent. Quamquam rectius fortasse dici possit, ex illo Augustini loco lib. 3. contra Petilianum nihil amplius colligi, quàm quod ex aduersarij oppositione, vel ex probatione contra ipsum Augustinum per sancti mentis Catholicos colligi potest.

IV.

Tertium argumentum, fuerunt in Africa monachi, qui se B. Augustini filios, & alumnos profiterentur, fuerunt, qui ab illo viuendi regulas peterent, & acciperent. Ergo Augustinus monachorum verus autor exiit. Assumptum probatur. Primò, quia Carthaginenses monachi, scriptus B. Augustini filios profiterentur: nam Orosius in Procemio librorum de Ormella mundi Augustino scribens, inquit, cum sanctus filius tuus Iulianus Carthagenensis seruum Dei seruasti super hac re petitioni sue eadem fiducia, quæ possit, exigeret. Erat autem Iulianus monachus Carthaginensis, vt epithetum illud monstrat, seruum Dei. Secundo, ipse Augustinus in epist. 76. ad Anechum indicat, se sub sua cura habuisse monachos à clericis distinctos: loquitur enim de nonnullis monachis, qui Augustino contradicente ex monasterio recesserant, videlicet Donato & illius fratre, quorum alterum Aurelius clericum ordinauerat. Tertio Valentinus monachus in epist. 257. inter epistolas Augustinis, petit ab Augustino Regulam sui monasterij. Si quid, inquit, sanatus tua sanctitati frater supergerit. Etiam pro regula monasterij, dignetur Pater petimus libenter accipere, per omnia nos infirmos instruere. Quarto, Alipius erat monachus, & ille erat ex monasterio S. Augustini, & vtrunque constat ex Epist. 64. & ex lib. 8. Confession. cap. 11. quia vocat Alipium fratrem, & alios etiam habuit ex suo instituto, quos vocauit fratres i. Retract. cap. 23. & 25. lib. 2. c. 38. epist. 14. 8. & alibi.

Respondet, negando sequelam, nimirum ex

M. M. Augustinus instituit... pida monach... versu instit... m ille non fuit... Aug. in Africa... stum esse... indicant in... sam, quæ illi... Opere Mon... beru librum... d eum apud... Es. Ecce certè... nachi ante illi... t. At B. Aug... fessionis, ne... fise. lib. 8. Con... quod magis... pliciter dicit... obbat, non fuit... gust. ex eo quæ... vno loco par... loca per Africa... remittit illor... tionum con... ma incolebant... nitis Vrbani... gumentum, in... onasteria, qua... conseruati... ma iudicasse, à... mt Romæ, nec... em per aliquos... sum esse confit... dicentis: et... uia sub Ambro... id, quia proba... gustinum fuisse... nitas, siue mo... & ab hominib... nidem quod in... vel secundum... paterem à P... meratur, suo... tempora mil... em cenobiar... nem. Sed quò... midia, & Reg... Augustinum v... ulis Mediterre... is infirmi mon... is religiosi ple... nus contra Pe... gnorare h... institutum... am monachic... autem inter E... africanas assidu... esset

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

1A4

co, quod aliqui monachi de Augustini discipulos, & filios vocauerint, aut ab eo viuendi Regulas petierint, aut acceperint, inde sequi, eos fuisse ab Augustino primitus institutos. Assumptum etiam non sufficienter probatur, nam id, quod primo loco affertur de Iuliano monacho Carthaginensi, non sufficienter ostendit, Iulianum illum fuisse monachum ex epitheto serui Dei, vt supra dictum fuit. Et dato, quod esset monachus, non sufficienter ostenditur, illum fuisse ex instituto D. Augustini per hoc, quod vocatur eius filius, aut famulus: mos enim erat, & nunc est, omnes Episcopos vocari Dominos, & Patres, Et nos vocamus Patres Hieronymum, Benedictum, Antonium, & alios, quorum institutum non profitemur. Quod etiam secundo loco affertur, solum ostendit, habuisse Augustinum in sua diececesi monachos, qui sub illius cura deperent, sicut alij omnes, siue Regulares, siue seculares sub cura Episcoporum olim debebant: non tamen sequitur, illos ab ipso Augustino institutos, praesertim cum multi monachi ex varijs partibus Aegypti, Galliarum, & Hispaniarum tunc in Africam confluere inciperent, multo minus probat, quod tertio loco affertur ex epistola Abbatis Valentini: illud enim monasterium ab ipso Valentino fuerat institutum, non ab Augustino. Nominem vero Regulam non intelligebat Valentinus eam, quam nunc per antonomasiam Regulam vocamus, sed quicquid ad monasterium apte regendum conducere, vt ex serie verborum facile constare potest. Non negamus autem, Augustinum rogatum, ac etiam spontaneum multis monasterijs eiusmodi Regulas tradidisse, verum aliud nunc quarimus. Multo minus conuincit quarta probatio ex nomine siue praenomine fratris deducta, vt alius dictum fuit, quod euidenter ostenditur exemplo ipsius Alipij, quem Marquex vbique contendit fuisse monachum, siue eremitam ex eo, quoniam ab Augustino tum in dicta epistola, tum in 8. Confess. cap. 12. & alibi vocatur frater. Augustinus enim vbique de Alipio loquens, illum fratrem suum vocauit, etiam quando laicus erat, nec dum in monasterio constitutus, quod ne modo meo dicere arbitreris, pone tibi ob oculos eandem Augustini epistolam 64. ad Aurelium, vbi de monasterio a se nuper instituto verba facies, notat pro re singulari ab Aurelio valde commendata, quod Alipius videns Augustinum factum presbyterum monasterium erexisse, & cum fratribus in illo viuere coepisse, ipse quoque cum Augustino, & fratribus in illa societate viuere voluerit: quod inquit, fratrem Alipium in nostra coniunctione mansisse, vt sit ex parte fratris curas diuisi vniuersis vitare cupientibus, beneuolentissime accepisti, ego gratias: haec enim verba indicant, Alipium ante illud tempus, cum Augustino conuiuere, et iugiter simul manserit, nullo tamen vinculo monachatus obligatum fuisse: quin potuisset, si voluisset, ab illa societate discedere. Alioqui quodnam magnum

opus esset, ac dignum, vt per literas Augustinus Carthaginensi Episcopo tot terrarum spatij distanti denuntiaretur Alipium antea Augustini monachum profectum, post exstructum Hipponeuse monasterium, & fratres in eo congregatos in ipsius Augustini coniunctione mansisse: cuius etiam si voluisset, abique manifestissima apostolice nota illam coniunctionem desistere minime potuisset. Sed de his factis, ad alia properemus.

CAPVT QVINQVAGESIMVM.

Expenditur quartum argumentum ex nonnullis Sermonibus, & Bullis Romanorum Pontificum mutuatum.

Quartum argumentum sumatur ex testimonijs Romanorum Pontificum, qui Eremiticis ordinis auctores, & parentem ipsum D. Augustinum aperte me fatentur, quorum primus est Martinus Pape V. in Sermone de translatione B. Monice vbi inter alia inquit: *igitur, ac merito gaudeamus, qui sumus a qua tria administratores, vt B. Monice reliquias conuigam, reddamque beatum corpus eius, quod tanquam mater filius genuit mari, tam enim nulla dubitatio est, quin vobis Augustinus in primis Pater sit, non ex modo, quo illius vobis in religione singulari habere scilicet, verum iudicio nostro vos possessionum causa est, quod suos vna cum filio mater accepit, & nunquam indigne ferret, non in corpore praesens esse, qui si digna religio honorarent. Prospexit ergo, velut erat eius parvulus, et fructum ipsa quoque nepotes reciperet: nondum enim iam quam nisi vobis haec Sancta dicata est, vos alteri quam Ordini vestro cessit. Multi tamen ad Augustinum uenire subire, iam de ipsa religione dignitate certant, quasi solum hic honor debeatur, quem velut pater agnoscant, sed alius hic locus est: ipsa quidem mater filio legit, quos tanquam filio cognatos assumet sicut in Ordinem vestrum succedat. Addit in eodem sermone, ex speciali Dei providentia accidisse, vt mater in Italia decederet, quasi praesentibus filium in Italiam ad se reuerteretur, & ambos in Eremitarum ordine mansuros: vnde & illum morti propinquam ita loquentem inducit. *Hic meae procreationis finis, hic mea mortalitatis limen est. Vobis vestro auxilio, nostraque tutela securus, factus que temporis, cum ambo filij sui, siquidem me in Italiam reuocato, religio praesens seruauit. Addit etiam, diuina providentia disponente factum, vt Augustinus lituus, & mitra magno pretio redempta, & in Sardinia Valentiam translata, in monasterio Eremitarum Augustinensium collocata, vt omnia**

parentis suppellex filijs cederet: *hic enim Augustinus inquit, etiam Augustinus, licet nunquam illum pastoralem non a te multis dies reperit, magnoque pretio redempta, & in Sardinia Valentiam translata esse. Ita omnibus rebus, & loca bene successit desinentia Deo, vt qui ritae praeter ceteros Augustinum coluit, soli omnem illum suppellectilem possideret: quid enim magis congruit, quam eodem reuocari, & corporum custodes esse, qui nominis sui sint heredes? Tam igitur omnem Augustinum habetis, cum vniuersam illum rem, & familiam tenetis, nec desit vobis omni studio Pater, nec desit in aliquo benefactio Deo, vnum verum est mansuetudinis iugum, vnaque humilitatis regula, cui primus ipse fuit subiectus, ne quem eius propositis pariter. Rursus de Eremitis in Tuscia degentibus, quos Augustinus visitauit, & cum quibus commemoratus est, ista subiungit: quomodo tempore Augustinum serunt sanctorum humanam consilia quaesivisse, quorum praecipue in Tuscia multis fuisse conuentus dicuntur, hodie quoque apparent apud Castellam, ac felicitatem vestigia spectantur. Haec ille, & alia fortassis plurima, quae videre non potui, quandoquidem integrum sermonem apud nullum inueni, nisi tantum haec fragmenta, quae ex lib. Io. Marquex cap. 8. §. 6. & cap. 9. §. 1. accipitur. Respondeo primum, vt testimonium ex hoc sermone desumptum fidem facere posset, opere pretium fuerat illius auctorem verificare, quod haec tenent factum esse non reperinam quod inquit Marquex, illum in libro fratris Iordanii, Vitas fratrum nuncupato, ac Romae edito anno Domini 1587. haberi, minime verum est, nisi aut eodem anno ducta sint eiusdem libri impressiones, aut post ipsa impressionem de medio sit sublata hic sermo, ita vt in aliquibus exemplis, quae per Hispanias circumferuntur, hic sermo habeatur, in alijs vero Romae, & per alias Ciuitates Romae propinquas inuulgatas, minime reperitur, quod esse potuit: non enim me late, idem de quibusdam alijs libris factum fuisse, habeo apud me voluminibus ipsius fratris Iordanii quatuor libris distinctum, cuius titulus est: Liber, qui dicitur Vitas fratrum, compositus per B. fratrem Iordanum de Saxonia Ordinis fratrum Eremitarum S. Augustini &c. Romae apud Ioannem Martinellum 1587. primum caput incipit: *Multi vobis crederentur erat, cor vnum, & anima vna &c.* postremum caput vltimi libri incipit: *Ad hanc communionem pertinent omnia populi Regule &c.* Librum diligentissime illustraui, nec sermonem reperi. Quod etiam addit, Baronium in Notis ad Martyrologium sub die 9. Aprilis eundem pro vero factu Martini Pape V. agnoscere, minus verum est, verba illius sunt: *Translatio S. Monice facta est sub Martino Pape V. ext. atq. diploma in Registro auctoritate de iure sui Pontificatus, legitur & sermonem**